

Fecr Yayınları: 372

ARAPÇADA ASIL VE FER' NAZARİYESİ

Osman AKTAŞ

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no:13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
Sertifika No: 47479

1. Baskı: Eylül 2020

ISBN: 978-625-7879-15-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0 312) 310 08 60 - Fax: (0 312) 311 47 89
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

ARAPÇADA ASIL VE FER' NAZARİYESİ

Osman AKTAŞ

Ankara 2020

Bu çalışmayı kendisinden ilk klasik Arapça dersleri aldığı, üzerimde emeği çok olan Maşallah ÇETİN hocama ve hem yüksek lisansta hem de doktorada danışman hocam olan ve kendisinden çok şey öğrendiğim değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi M. Mücahit ASUTAY'a ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	7
ÖN SÖZ	9
GİRİŞ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAP NAHVİNDE ASIL VE FER'	15
1. Kavramsal Çerçeve	15
1.1. Asıl	15
1.2. Fer'	17
1.3. Arap Dil İlimlerinde Asıl ve Fer'	18
1.3.1. Sarf İlminde Asıl ve Fer'	18
1.3.2. Arap Fonetiginde Asıl ve Fer'	21
1.3.3. Arap Belagatinde Asıl ve Fer'	22
1.3.4. Arûz İlminde Asıl ve Fer'	24
1.4. Nahiv'de Asıl ve Fer'	26
1.4.1. Kelimenin Yapısındaki Alâmette Asıl ve Fer'	27
1.4.1.1. Tezkîr ve Te'niste Asıl ve Fer'	28
1.4.1.2. Nekiralık ve Marifelikte Asıl ve Fer'	33
1.4.1.3. Müfred, Müsennâ ve Cem'de Asıl ve Fer'	36
1.4.1.4. İcâb, Nefiy, Nehiy ve İstifhâmda Asıl ve Fer'	41
1.4.2. Kesrette Asıl ve Fer'	42
1.4.2.1. Mutlak Kesret	44
1.4.2.2. Nisbî Kesret	45
1.4.3. Vaz'da Asıl ve Fer'	49
1.4.3.1. Anlamlı Lafızda Vaz'	53
1.4.3.1.1. İsim	53
1.4.3.1.1.1. İştikakta Asıl ve Fer'	56
1.4.3.1.2. Fiil	59
1.4.3.1.3. Harf	61
1.4.3.2. Sahîh Terkipte Vaz'	62
1.4.4. İstihkak'ta Asıl ve Fer'	66
1.4.4.1. Amel'de Asıl ve Fer'	68

1.4.4.2. İ'râbda Asıl ve Fer'c	80
1.4.4.3. Binâda Asıl ve Fer'c	84
1.4.5. Kaidede Asıl ve Fer'c	88
1.4.6. Bâbda Asıl ve Fer'c	93
1.4.7. Tarihî Asıl ve Fer'c	109

İKİNCİ BÖLÜM

NAHİV USULÜNDE ASIL VE FER'c	117
1. Nahiv Usulü Kavramı	117
2. Aslı Nahvî Deliller	119
2.1. Semâ'	119
2.2. Kıyas	121
2.2.1. Kıyasın Türleri	124
2.2.1.1. Fer'in Asla Kıyası	124
2.2.1.2. Fer'in Mukadder Asla (Asl-ı Merfûd) Kıyası	124
2.2.1.3. Fer'in Fer'e Kıyası	125
2.2.1.4. Aslın Asla Kıyası	126
2.2.1.5. Benzerin Benzere Kıyası	127
2.2.1.6.. Zıddın Zıdda Kıyası	129
2.2.1.7. Aslın Fer'e Kıyası	129
3. Fer'î Nahvî Deliller	130
3.1. İcmâ	130
3.2. İstishâb	131
SONUÇ	133
LÜGATÇE	133
KAYNAKÇA	138

KISALTMALAR

age.	:	Adı geçen eser
b.	:	Bin, İbn
bkz.	:	Bakınız
bsmyy.	:	Basım yeri yok
ev.	:	Çeviren
<i>DİA</i>	:	<i>Diyamet İslam Ansiklopedisi</i>
Enst.	:	Enstitüsü
h.	:	Hicrî
Nşr.	:	Neşreden
ö.	:	Ölümü
s.	:	Sayfa
şrh.	:	Şerh eden
TDK	:	Türk Dil Kurumu
thk.	:	Tahkik eden (Muhakkik)
ts.	:	Tarihsiz
Üniv.	:	Üniversitesi
vb.	:	Ve benzeri

ÖN SÖZ

Dünyadaki bütün dillerin kendine has bazı özellikleri vardır. Bu durum Arapça için de geçerlidir. Arapçayı diğer dillerden ayıran özelliklerden biri de asıl ve fer' ayrımının olmasıdır. Örneğin 3 ile 10 arasındaki sayıların, eril ve dişil olma bakımından sayılanın zıddı olması, Arapçaya has bir özelliktir ve bunun nedeni de asıl ve fer' ayrımıdır. Çünkü Arapça'da isimler için aslolan müzekkerlik iken, rakamlar için aslolan müennesliktir. Aslın asıl ile, fer'in de fer' ile kullanımı asıl olduğu için, sayı ve sayılan cinsiyet bakımından birbirinin zıddı olmuş oluyor.

Gayri'l-munsarif ve aded konuları ile ilgili klasik nahiv kitaplarında yaptığımız incelemeler, araştırma konumuzun belirlenmesinde çıkış noktasını teşkil etmektedir. Bu iki konuda asıl ve fer' ayrımının olması, dikkatimizi çeken bir unsur olmuştur. Yaptığımız araştırmada Arapça'da asıl ve fer' konusu ile ilgili Türkçe hazırlanmış bir esere rastlayamamış olmamız, bizi bu konuda bir çalışma hazırlamaya teşvik etmiştir.

Araştırmamızda tümevarım yöntemi benimsenmiştir. Bu doğrultuda klasik nahiv eserlerinde yaptığımız detaylı incelemelerde asıl ve fer' ile ilgili tespit edebildiğimiz bütün verileri konu başlıklarına göre tasnif edip, nahiv âlimlerinin farklı görüş ve gerekçelendirmelerini zikredip kendi görüş, kanaat ve yorumumuzu ifade etmeye çalıştık.

Bu çalışmanın hazırlanmasında her türlü katkıyı sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi M. Mücahit ASUTAY'a, rehberlik ve yapıcı eleştirileriyle araştırmamıza katkı sunan Prof. Dr. Yakup CİVELEK ve Prof. Dr. M. Faruk TOPRAK hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Osman AKTAŞ
Ankara- 2020